

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1944

Vragen van het lid **Sylvana Simons** (BIJ1) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het recent verschenen rapport van Movisie met betrekking tot discriminatie in de sociale basis* (ingezonden 8 februari 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Ooijen** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 21 maart 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1730.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het op 3 februari verschenen rapport «De aanpak van discriminatie in de sociale basis», waartoe door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport opdracht is gegeven en het artikel op NU.nl waarin Movisie dit onderzoek verder toelicht?^{1, 2}

Antwoord 1

Ja, hiervan heb ik kennisgenomen.

Vraag 2

Wat is uw reactie op de bevindingen van Movisie dat 49 procent van de ondervraagde werknemers in het sociaal werk discriminatie of microaggressie heeft ervaren en 71 procent discriminatie ziet bij anderen? Bent u het eens dat dit een extreem hoog percentage is en hier onmiddellijk actie op ondernomen dient te worden?

Antwoord 2

Het is onacceptabel dat in een land als Nederland, een land met een enorme rijkdom aan diversiteit, er mensen zijn die niet hetzelfde worden behandeld of niet dezelfde kansen krijgen. Vanwege hun afkomst, geaardheid, religie, geslacht, leeftijd of op welke grond dan ook. Sociaal werkers werken midden in de samenleving, voor en met mensen in kwetsbare omstandigheden. In die samenleving komt discriminatie helaas overal voor, zowel bewust als onbewust. Het sociaal werk is enorm belangrijk om juist bruggen te slaan

¹ Movisie, 3 februari 2023, «Discriminatie in de wijk tegengaan» (<https://www.movisie.nl/publicatie/discriminatie-wijk-tegengaan>).

² NU.nl, 3 februari 2023, «Discriminatie in sociale sector lastig aan te pakken door vele vrijwilligers» (<https://www.nu.nl/binnenland/6248789/discriminatie-in-sociale-sector-lastig-aan-te-pakken-door-vele-vrijwilligers.html>).

tussen mensen en te werken aan de sociale kwaliteit van de samenleving. Uit het onderzoek van Movisie blijkt dat zowel professionals en vrijwilligers in het sociaal werk als inwoners zelf veel te vaak te maken krijgen met discriminatie en microagressie. Er wordt door verschillende partijen volop ingezet op het tegengaan van discriminatie en racisme, waarbij ik in gesprek ben met betrokkenen om te kijken of er extra inzet nodig is om discriminatie specifiek in de sociale basis verder tegen te gaan.

Vraag 3, 4, 5 en 6

Welke rol zal het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aannemen in het aanpakken van discriminatie binnen de sociale basis, met name in het opvolgen van de aanbevelingen uit het rapport waaronder aanpassing van beleid en het inzetten op preventie van racisme en discriminatie?

Wat is uw reactie en mogelijke actie op de aanbeveling om professionals uit het sociaal domein een meer expliciete rol te geven in het signaleren van racisme en discriminatie in de wijk? Waartoe is het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bereid om deze rol te bevorderen?

Op welke wijze onderzoekt het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport samenwerking met en ondersteuning aan gemeenten zodat zij racisme en discriminatie binnen de sociale basis in hun wijken beter kunnen aanpakken?

Op welke wijze zoekt het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport samenwerking en aansluiting met andere initiatieven die racisme en discriminatie aanpakken, zoals het programma van de Nationaal Coördinator tegen Racisme en Discriminatie en de recente Kamerbrief over de aanpak van institutioneel racisme van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?³

Antwoord 3, 4, 5 en 6

Ik vind het van belang om binnen de lokale aanpak van discriminatie en racisme specifiek aandacht te besteden aan manieren waarop professionals en vrijwilligers in het sociaal werk beter ondersteunt kunnen worden bij het tegengaan van discriminatie en racisme. Hierover ben ik in gesprek met mijn collega bewindspersonen, Movisie, Sociaal Werk Nederland en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk. Hiervoor biedt het onderzoek van Movisie waardevolle inzichten en handvatten, zoals:

- Een gezamenlijke preventieve wijkaanpak en visie om discriminatie tegen te gaan. Dit kan eventueel worden opgepakt in samenhang met andere sociale vraagstukken rondom sociale ongelijkheid. Zoals structurele armoede en uitsluiting door armoede, gezondheidsverschillen, huiselijk geweld en het missen van bestaanszekerheid. Echter, is het belangrijk dat er een specifieke aanpak komt van discriminatie om te voorkomen dat het thema «ondergesneeuwd» wordt door andere thema's die al veel duidelijker op de agenda staan van sociale professionals.
- Meer zicht op welke effectieve interventies die sociaal professionals kunnen inzetten om discriminatie te voorkomen en te verminderen, zowel in de wijk als op de werkvloer. Denk hierbij aan:
 - Trainingen waarin je leert ingrijpen als omstander van discriminatie.
 - Interventies gericht op het verminderen van (onbewuste) vooroordelen en stereotypen bij sociale professionals.
 - Interventies gericht op het verminderen van (onbewuste) vooroordelen en stereotypen onder wijkbewoners en vrijwilligers in de wijk (zie dit artikel voor interventies of buurtwijs.nl).
- Interventies gericht op het vergroten van kennis over discriminatie onder sociaal professionals. Stevige sociale normen tegen discriminatie, bijvoorbeeld verankerd in een visie en beleid van organisaties en uitgedragen door brancheorganisaties, lectoren, opleidingen et cetera.
- Een duidelijk handelingsperspectief en protocol binnen organisaties over wat er moet gebeuren als iemand zich gediscrimineerd voelt.

Dit past binnen de centrale rol die gemeenten spelen in de aanpak van discriminatie in Nederland, aangezien discriminatie zich manifesteert in de directe omgeving van mensen, ook van professionals. Gemeenten weten het

³ Kamerstuk 30 950, nr. 325.

beste wat er lokaal speelt en hebben een belangrijke rol in de sociale basis. Recent heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een brief aan gemeenten gestuurd⁴ over de lokale aanpak van discriminatie en racisme. Iedere gemeente is wettelijk verplicht om een antidiscriminatievoorziening (ADV) in te richten. De ADV is lokaal de expert op het gebied van discriminatie en de plek waar inwoners, maar ook sociaal werkers en vrijwilligers, terecht kunnen voor hulp en ondersteuning als ze in aanraking komen met discriminatie. ADV's houden zicht op incidenten en signalen van discriminatie binnen de gemeente en de spin in het web tussen de instanties die betrokken zijn bij de aanpak van discriminatie waaronder het sociaal domein. Daarnaast heeft Movisie recent een handreiking ontwikkeld⁵ in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om gemeenten verder toe te rusten op het ontwikkelen van lokaal antidiscriminatiebeleid.

Daarnaast is vorig jaar de VWS-brede Aanpak Discriminatie en Gelijke kansen gestart. Het overkoepelende doel van deze aanpak is het tegengaan van discriminatie en het versterken van de inzet op de bevordering van gelijke kansen met specifiek aandacht voor discriminatie als belemmerende factor. Hierin komen alle vraagstukken over discriminatie in zorg, welzijn en sport ter sprake.

Vanuit deze VWS-brede aanpak discriminatie en gelijke kansen zet VWS zich in op het versterken van bewustwording over het thema binnen het departement en het vergroten van draagvlak om discriminatie tegen te gaan binnen de VWS-beleidsterreinen.

De Minister voor Langdurige Zorg en Sport is momenteel in samenwerking met Pharos bezig met het opzetten van een panel van ervaringsdeskundigen, dat wij kunnen raadplegen op het gebied van discriminatie in de zorg, welzijn en sport. Zo zorgen we ervoor dat ons beleid aansluit op professionals, vrijwilligers en inwoners die discriminatie ervaren.

De aanpak van VWS sluit tevens aan op het Nationaal Programma van de door het Kabinet aangestelde Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme dat een integrale aanpak van discriminatie omvat, waarbij er aandacht is voor preventie, het signaleren en melden van discriminatie en repressieve maatregelen.

In het Nationaal Programma heeft de lokale aanpak een voorname plek gekregen. In het najaar van 2023 komt de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme met een nieuw, geactualiseerd programma met aanvullende – en eveneens door het kabinet gedragen – versterkingen. Er lopen verkennende gesprekken om de bevindingen van het rapport van Movisie in deze vernieuwde aanpak mee te nemen, waarbij specifiek zal worden verkend hoe professionals in het sociaal domein beter geëquipeerd kunnen worden aansluitend bij wat er al gebeurt in de wijk.

Daarnaast zet het Ministerie van SZW via maatregelen en onderzoek gericht op bewustwording van discriminatoir gedrag en het tegengaan van vooroordelen en stereotypen meer specifiek in op de preventieve aanpak van discriminatie op basis van (vermeende) etniciteit, religie en huidskleur (waaronder moslimdiscriminatie, anti-zwart racisme, antisemitisme en antiziganisme).

In 2021 en 2022 werden er decentralisatie uitkeringen aan gemeenten uitgekeerd om lokaal maatschappelijk initiatief te stimuleren gericht op het voorkomen van discriminatie naar herkomst en het bevorderen van respectvol samenleven.

⁴ Brief over lokale aanpak van discriminatie en racisme | Brief | Rijksoverheid.nl.

⁵ Handreiking Antidiscriminatiebeleid voor gemeenten (movisie.nl).